

és a konjunktura nagyon könnyen olyan lehet, hogy 10 év múlva jóval olcsóbban építhetünk mint most.

Szükségesnek tartottam a kérdést ily szempontból nyíltan pertraktálni és ezzel jelezni, hogy az épenséggel sem a vallás, de még a felekezeti kérdése sem.

Azt a fogadalmat a város fényesen be fogja váltani, azt a monumentális templomot fel fogja építeni, ehhez ma már kétség nem fér; a kérdés csak az, hogy ami 30 évig késett, várhat-e még 10 évig és hogy helyes-e ezen építkezést forszírozni a város fejlődéséhez szükséges legfontosabb létesítmények rovására?

Igy, tisztán csak így bírálja el mindenki a kérdést.

Wimmer Fülöp.

Tallian Béla — báró és örökös főrend.

(Saját tudósítónktól.) A magyar politikai és közéletnek igazán kiváló jelese részesült most megérdemelt kitiüntetésben. Tallian Bélát, a volt földművelésügyi minisztert, — aki egy időben Szeged város országgyűlési képviselője is volt, valamint törvényes utódait a király, a bárói méltóságot és a magyar főrendiház örökös tagságátományozta.

Tallian Béla a szabadelvű politikai eszmék egyik legrégebbi harcosa, a régi szabadelvű pártnak s jelenleg a munkapártnak egyik oszlopos tagja. Kiváló érdemei vannak a földművelésügyi felvirágoztatása körül, a melynek kérdései iránt most is állandóan érdeklődik s amelyeknek sok és hasznos munkát szentelt. A vízszabályozás körül különösen nagy buzgalmat fejtett ki. Számos gazdasági egyesület vezetője s azok munkájából tekintélyes rész illeti meg.

A Tallian-családot régi kötelek fűzik Szegedhez. A volt miniszter, most törökkanizsai képviselő, a fiát is itt nevelteti a piaristák gimnáziumában. Kitiüntetése, amely nagyszabású politikai és közéleti működése-

... Mikorra hajnalodik, elkészül munkájával... Az elhagyott udvaron haladó, öreg fazekas, a felkelő nap első arany sugarának bemutatja a lelkében megfogant csodaművet... hosszú életének egyetlen bűvös álmát! a kis csodaváza alakjában és színeiben örök időkre meg akarta rögzíteni a természet leg szebb alkotásainak mulandóságát...

Teremtés nagy Ura! A csoda sikerült!...

A felkelő nap első sugara rátapadt a karsu, finom, dagadó vonalakra és a végtelen finomsággal egybeolvadó, pompás, kápráztató színekre, amelyek az agg lelkében feltámasztják az átélt örömek és édes fájdalmak minden emlékeztétét!...

Oh, te csodás, titokzatos művészet, melyben az élet kimerül, hogy helyet adjon a dicsőség örökkévalóságának!

Az alázatos mester a virradó nap világossága felé emeli remekművét, mesterkéletlen lelkének gonddal alkotott egyetlen szép virágát.

Felemeli remegő kezeivel, mintha az ismeretlen isteneknek akarná szentelni, akik az első szépséget megalkották... De remegő kezei lehanyatlanak... megingó testéből elrepül ellent a lélek... és a meser legszebb álma, egyetlen remekműve, — vele együtt — a földre zuhan és szilánkokra török szerte-szét...

nek méltó jutalma, Szegeden is örömet kelt.

Tallian Béla különben most gyászolja a fivérét, Tallian Emil, volt főszolgabíró, aki az emult napokban halt meg Szegeden, a kórházban. Tallian Emil a legkiválóbb magyar sarkutazó volt, aki mint vadász is párját ritkította az egész országban. Temetése alkalmából a bátyja: Tallian Béla is itt volt Szegeden.

Tallian Béla Somogy megye Szabács községében született 1851. évben, mint Tallian András negyvennyolcas honvédeztárs fia. A középiskolát Budapesten és Szegeden végezte, azután pedig jogot hallgatott Pozsonyban és államtudományi államvizsgát tett. 1873-ban mint tiszteletbeli aljegyző Temes megye szolgálatába lépett; 1874-ben a billédi járás, majd pedig a törökkanizsai járás főszolgabírója lett. 1877-ben a koronás arany érdemkeresztrel tüntettetett ki. Miután két évet a szegedi királyi biztosságnál töltött 1880-ban főjegyző-helyettesé s még ugyanazon évben alispánná választották. 1886-ban Somogy megye, 1892-ben pedig Békés- és Csongrád megyék főispánja lett s Békés megye területén ugyanazon időben mint kormánybiztos is működött. 1894-ben lemondott kormánybiztosi és főispáni állásáról és felmentése alkalmával a Szent István-rend kiskeresztjével tüntettetett ki.

1896-ban választották meg első ízben képviselővé szabadelvű program alapján és 1903-ig a képviselőház alelnöki tisztét viselte. Ezen időre esik huszonöt éves jubileuma. 1901-ben meg kapta a valóságos belső titkos tanácsosi címet és méltóságot, 1902-ben királyi biztosa volt a szerb egyházi kongresszusnak, 1903-ban pedig elvállalta a Tisza István gróf által felajánlott földművelésügyi tárcát. A kormányval együtt 1905-ben lemondott tárcájáról.

Az ugyanazon évi választásokon két kerület is megválasztotta, de a szegedi I. kerület mandátumát tartotta meg, melyet Bánffy Dezső báró ellenében nyert el. A koalíciós éra alatt Sándor Pállal és Ivánka Oszkárral együtt képviselte a megszünt szabadelvű pártot a parlamentben, mint pártönkivüli 67-es. Az 1910-iki választáson Manó János Vladisláv szerb nemzetiségi 243 szavazatával szemben 1335 szóval választották meg törökkanizsán.

Minden tekintetben eseményekben gazdag mult, tehetség és becsületes magyar politikai és közéleti működést jutalmazott a király Tallian Bélának bárói rangra emelésével, melynek mi szegediek annyival inkább örülünk, mert Tallian Béla bárót politikai működésének és magánéletének sok kedves emléke fűzik Szegedre és mert gyakran tanujelét adta, hogy Szegedet szereti, pártolja és érdekeit bármilyen körülmények közt is a szíven viseli.

Montenegró kölcsöne. Bécsből jelentik.

A montenegrói skupstina elhatározta, hogy hárommillió koronás 5 százalékos kölcsönt vesz föl a bécsi Boden-Credit-Anstalt-tól. Nagyon kétséges, hogy a skupstina tud-e valami biztosítékot adni az intézetnek a kölcsön visszafizetésére, de úgy látszik, hogy igen magas állású jóállók eszközölték ki ezt a három milliót Nikitának. Hasonlít ez a kölcsön ahoz, amelyet a nyolcvanas évek közepén az akkor alapított Laenderbank adott Nikita királynak, évi 200.000 forintos részletfizetésre. A részleteket akkor nem is Nikita, hanem a legfelsőbb bécsi kincstár fizette. Ennél érdekesebb volt az a pénzügyi művelet, amelyet három évvel ezelőtt végzett Montenegró. Akkor Montenegrót is bevonták a nemzetközi postautalvány-forgalomba. Néhány montenegrói előkelőség jelent meg Bécsben, Laibachban és Triesztben és ezek Cetinijéből félmillió korona értékű posta-

utalványokat kaptak. Az osztrák postahivatalok kifizették a postautalványokat, a montenegrói postakincstár azonban még ma is késik az elszámolással.

Pörlik a váradi püspököt.

— Döntsen a pápa is! —

(Saját tudósítónktól.) Öszentsége X. Piusz pápa nemrégiben adta ki azt a motu proprio, amely szerint egyházi átok alá essék, aki papot világi törvény elé kényszerít a fellettes egyházi hatóság engedelmével. E rendelet értelmében egy magyar uriaszony, Ráth Gusztávné egyenesen a pápához fordult engedelemért, mert nem egy káplánt vagy plébánost állít törvény elé, hanem gróf Széchenyi Miklós nagyváradi püspököt. Polgári pör útján kétszáz ezer koronát követel a váradi egyházmegye főpásztorától. Az ügy meglehetősen régi eredetű: egész sorozata a vesztett pöröknek. A felperes uriaszonynak férje, néhai Ráth Gusztáv műépítő-mérnök Finney Richardson angol vállalkozóval még 1891-ben bérbevette a váradi püspökségnek Vaskóh községben levő hét vasbányáját, vas-hámorát, a hozzájuk tartozó épületekkel. Rendkívül nagyszabású ipartelep akartak létesíteni és Ráth, aki Budapesten neves építész volt, leköltözött Vaskóhra, minden vagyonát befektette a vállalatba. Nagy család érte a vállalkozókat. Ráth minden pénzét elveszítette, a vastelepen, kénytelen volt abbahagyni a vállalkozást, később súlyos idegbajt kapott és a sok izgalom időnap előtt sirba vitte.

Özvegye pert indított a váradi püspökség ellen és körülbelül másfél millió koronát követelt. Azt bizonyította, hogy férje azért bukkolt bele a vállalkozásba, mert a püspökség nem tartotta be a szerződést, illetőleg nem is tarthatta meg. Így csak két vasbányát adott át a vállalkozónak, jöllehet a szerződés hétről szólt. Azonkívül a püspöki uradalom a maga használatára tartotta vissza a telepen levő épületek nagy részét. Ráth Gusztávné a pör idejében járt fűhöz-fához, előszobázott Schlauch Lőrinc, majd később Szmracsányi váradi püspöknél, akikkel szívesen kiegyezett volna kisebb összegben is. A bírói fórumok aztán meghozták a döntést, elutasították a keresetet — a Kuria is — azal a megokolással, hogy Ráth Gusztávné szerződése szerencseszerződés volt, tehát a váradi püspökség a vállalat bukásáért nem vonható felelősségre.

Ráthné 1911-ben a pör újrafelvételét kérte s most már csupán kétszáz ezer koronát követel magától gróf Széchenyi Miklós váradi püspöktől, igen érdekes alapon. Gróf Széchenyi kinevezése előtt két évig üres volt a váradi püspöki stallum, az interkalaris jövedelmeket ezalatt a kormány kapta. Ráthné tehát gróf Zichy Jenő kultuszminiszterhez fordult, hogy közbenjárása révén kiegyezzzék a püspökséggel. A miniszter egy jogbíróság bírálatára adta az ügyet és megállapította az özvegy kártérítési jogát kétszáz ezer koronára.

Ráthné e döntésre hivatkozva 1911. márciusában felkereste a Hungária-szállóban gróf Széchenyi Miklóst, akit akkor neveztek ki váradi püspökké. A főpap — így mondja Ráthné új keresetében — megígérte, hogy a